

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Koliko moramo in koliko smemo terjati.

II.

S tistim orožjem, s katerim me kdo napada, se bodem najvspešneje branil; to tudi učebno pravilo. Ugovor naših nasprotnikov, da je treba v srednjih šolah nemškega poduka zaradi nemških univerz, najkrepkeje odbijamo s tem, da terjamo slovensko univerzo.

Sicer se jaz še nisem navduševal za to, da bi kar na hip osnovali univerzo in tudi nisem izjavil nadeje, da bode kedaj ravnopravna največjim vseučiliščem. Namen mojega članka bil je le pojasniti:

1. da oni argumenti, katere g. prof. Š. navaja zoper slovensko višje učilišče niso povsem veljavni in

2. da nam je treba slovenske pravne akademije ako hočemo, da se odpravijo zapreke izpeljavi ravnopravnosti.

Jaz priznavam tehtnost Š.-vih razlogov zoper slovensko vseučilišče in nisem tega mnenja, da so njegove izjave v kvar našim težnjam. Če g. prof. Š. osamljen zagovarja svoje stališče, izvršuje le svojo domoljubno dolžnost. Njegovemu članku „o položaji“ se imamo zahvaliti, da se ne zanima samo slovensko ampak tudi časopisje v rezidenci za naše zahteve. Le po vsestranski razpravi bomo otresli površnost, katere je bila kriva, da so dosle vse naše zahteve ostale le ideja in pobožne želje. To pa smemo pričakovati od vsake vestne in pravične vlade, da je bedasto pisarjenje nemškega dopisovalca, ki naše razmere ne pozna, ne bode motilo, našim zahtevam ustreči, če so pravične.

Sleheri narod, ki želi dospeti do vrhunca

vednosti, potrebuje višjih učilišč. Kar se je dalo Nemcem in Magjarom v obilnej meri, kar se je privolilo Poljakom in Hrvatom in kar bodo kakor se kaže, dosegli Čehi, vendar ne koliko tudi gre slovanskemu narodu. Celo pešica tržaških Lahov našla je mej Nemci zagovornika, kateri jim privoščijo laško pravno akademijo. Samo mi Slovenci morali bi biti večna odlaga tujčevej pēti — vedno biti gostje tujih vseučilišč.

Da je narava nam izročila važno nalogo, posredovati mej Nemci in južnimi Slovani, znati je za nas pogubonožno, če ne čuvamo svojega prava, če se ne trudimo zamašiti vir ponemčevanja, in če se preveč na to zanašamo, da bodo naši nemški sosedi skrbeli za našo odgojo in izobraženje.

Če nas je še tako malo, naša pravna čut ne sme oslabeti, ako hočemo rešiti svojo narodnost in ako hočemo biti steber naše državi. Za državo, katera hoče biti krepka znotraj in štovana od drugih držav, nij dragocenejšega bisera od narodne pravne čuti, katero mora vedno varovati in skrbno gojiti; ta skrb je višja in važnejša od vseh nalog politične odgoje; zdrava čvrsta pravna čut posameznega je najobilnejši vir za lastno moč države. Ne število ampak pravna sila je merodajni faktor v političnem gibanju narodov: „Die politische Stellung eines volkes entspricht stets seiner moralischen Kraft“ — to gaslo zagovarja v knjigi „Der Kampf ums Recht“ sloveti Ihering, katerega učenjaka navaja gosp. prof. Š. v izgled slovenskim pravnikom, ki se predrznejo sanjariti o pravicoljubji Nemcev in vlade.

Tudi malo število slovstveno znanih Slovencev naj nas ne plaši; vsakako pa ono nij dokaz, da nikdar ne bomo imeli slovstvenih

veljakov, in da nam manjka duševnega kapitala. Ta kapital se od države še nij porabil in ne more plodú donášati, dokler se našemu duševnemu razvoju vsa pota zapirajo.

Razmerno tudi na dunajskem vseučilišču nij ravno toliko po vesoljnem svetu znanih učenjakov, drugače ne bi se bilo segalo po inostranskih odličnjakih.

Pa ko bi tudi vsi dunajski in graški vseučiliški profesorji bili korifeje, vendar ne smemo pozabiti, da so bili nekdanj učenci in na tistej stopinji vednosti, kakor mi slovenski prostaki. Druge oživlja nadeja, da se bode naš naraštaj v slovenskih srednjih šolah na podlagi materinega jezika celó v nemščini toliko izuril, da bode v govoru in pisavi tekmoval z Nemci samimi. S tisto pravico smemo mi pričakovati, da bode slovensko višje učilišče izgojilo pravnike, ki se bodo vsaj bližali nemškimi velikanom.

Po računu g. prof. Š.—a znaša povprečno število slovenskih abiturijentov na leto 64. Če pritrdim temu številu, vendar se mi dozdeva, da tudi to število nij tako strašno. Na zagrebški akademiji je bilo v vseh treh letnikih 60 do 70 dijakov in vmes 10 do 15 Slovencev; in če je res samo 64 abiturijentov, znaša povprečno število, če samo ljubljanski, novomeški, celjski, mariborski in goriški gimnazij v poštev vzamemo, za vsak gimnazij na Slovenskem po 15 abiturijentov; torej za popolno gimnazijsko odgojo petnajstih dijakov rabi država 10 profesorjev, kar stane državo najmanjše dvanajst tisoč forintov. Ne dosti več bi stala plača profesorjev na slovenski pravni akademiji, z ono organizacijo, katera bi ugajala ne samo dejanski potrebi, ampak tudi

Listek.

Iz Ptuja.

Dne 21. septembra slavila je čitalnica ptujska petnajstletnico svojega obstanka s tem, da je, kakor se je v „Slovenskem Narodu“ uže poročalo, poprosila nekoliko odličnih pevcev ljubljanskih, kojih častna imena so uže dobroznana po vsej Sloveniji, naj se potrudijo k nam in naj tudi nas razveselijo enkrat s svojim, tukaj še neslišanim čarobnim petjem.

In zares! vzdignoli in zamaknoli so vse poslušalce milozvučni glasi sladkogrdih slavuljev ljubljanskih v nadzemelske višine. K svetkovini bila se je zbrala v novo postavljenih g. Murštevih dvoranah velika množina iskrenih rodoljubov iz raznih mest malega Štajerja. Sijajno zastopana bila je za predrago domovino navdušena inteligenca vseh fakultet; k temu lep broj domačih mestjanov in mestank,

srčno in v resnici zavzetih za svoj nevoljni in zatirani narod slovenski, pa vrhu tega precejšnje število takih poštenih Nemcev in Nemkinj, ki tudi nam dragovoljno pripoznavajo človeške pravice in ravnopravnost, in nam niso zavidni o trohici srečnejše dobe, koja se nam pod sedanjim ministerstvom — približavati začneja.

Nij bilo tedaj čudo, ka je vseobčna radost in nepopisna navdušenost bila tolika, da so se vsled silnega ploskanja in burnih „živio“-klicev malo ne zatresle g. Marščeve prostorne sobane, ko so se pod razumnim kapelnikom tukajšnjega muzikalnega društva, blagim in iskrenim narodnjakom g. Stöcklom, zaigrale slovenske himne: „Kde domov māj?“, „Naprej zastava Slave!“ in „Hej Slovani!“

Ali kakor se mej najbolj prevejano in ščinjeno pšenico itak še najde po gdekojo zrno črnega kokolja, tako se dovleče in ukrade v veliko društvo vselej tudi po gdekateri grdoben prežun in zašnofan vohun,

„der da lauert auf Gedanken,
wie im Forst der Wilddieb lauscht,
ob kein Hirsch kein allzufreier,
arglos durch den Busch nicht rauscht;
der da die geheimsten Perlen
offner Herzen wühlt empor,
dass er dann die hellsten werfe
den gefräß'gen Schweinen vor.“

Zatorej bilo bi želeli, da bi čitalnični odbor vendar enkrat uže zabranil vstop v gostoljubne sobane obče znanim dvema, trem tihotapcem in ogleduhom, ki vedno prilazijo k večjim čitalničnim svečanostim:

„um das Brod uns zu vergiften,
uns're Hallen zu entweih'n,
uns'ren Himmel uns zu trüben,
zu vergällen uns'ren Wein.“

Divni in čarobni glasi mojstersko izurjenih ljubljanskih gg. pevcev: domišljotine in laži potajnih ovaduhov; odkritosrčna radost in nezatajeni izrazi domoljubja, ki so se razodevali mej igranjem srce razveseljevajočih domorodnih pesnij; gromovito ploskanje po do-

pogoju popolne znanstvene izobraženosti, ne pa organizacijo po magjarskem receptu.
(Konec prih.)

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 15. okt. [Izv. dop.]

Prva bitka je dobljena! Pri volitvi predsedništva zmagali so avtonomisti. Za predsednika je bil enoglasno izvoljen grof Coronini, goriški poslanec. Zjedini se se za njega vse stranke zbora, avtonomisti pa so se zaradi tega za njega glasovali, da izkažejo svojo spravedljivost. Ustavovercem nij zadostovalo, da je na čelu zbornice mož, katerega oni sami svojej stranki prištevajo, tudi za podpredsednika so enega svojih zahtevali. V to se ve da avtonomisti nijso privolili, ampak postavili kandidata iz svoje srede; designirana sta bila dr. Smolka in naš slovenski poslanec baron Gudel-Lannoy. Kar nij šlo naravnost, skušal je stari intrigant Herbst dosepati po ovinkih. Nagovarjal je Poljake, naj z ustavoverci glasujó, potem da bi bil Smolka enoglasno izvoljen, za drugega podpredsednika pa ustavoverni dr. Klier. Poljaci so se ve da kar naravnost odrekli, in se lojalno držali avtonomistiške stranke. Grof Coronini je bil kot novo izvoljeni predsednik od cele zbornice živahno pozdravljen in v simpatičnem govoru oziral se na celi politični položaj. Dobil je od 341 oddanih glasov 338, trije listi so bili prazni. Uže pri tej volitvi se je pokazalo, da je cela avtonomistiška stranka bila navzočna, manjkalo je le enega po bolezní zadržanega Poljaka. Od ustavovercev pa kaci 10 nij bilo pričujočih.

Za prvega podpredsednika je bil potem izvoljen dr. Smolka s 180 proti 154 glasom dr. Kliera. Tedaj je za njega glasovalo razen vseh 168 avtonomistov še 12 družih poslancev, namreč 5 konservativnih velikih posestnikov iz Moravskega, 5 ministrov, Rusin Ozarkievich in še eden poslanec, nekateri trdó, da Otitsch s Koroškega.

Po tem glasovanji se je ustavovercem poznalo, da so jako poparjeni, ker nijso pričakovali tolicege razločka glasov. Saj so ustavoverni listi, na čelu jim „N. Fr. Pr.“ vsak dan trdili in na prstih naštevati, da bode razloček k večjemu za 1 glas; a zdaj pa je bil kar za 24 glasov. Obupali so tedaj tudi za volitev drugega podpredsednika, opustili so svojega kandidata Viduliča in še enkrat za

Kliera glasovali, brez uspeha. Baron Gudel-Lannoy je dobil 174 glasov, dr. Klier pa le 154, tedaj je spet bila večina 20 glasov.

Zanimivo je, da zdaj vsi trije v predsedništvo izvoljeni poslanci so zmožni enega slovenskega jezika. Dr. Smolka je Poljak, grof Coronini govori za silo slovenski, baron Gudel-Lannoy tudi slovenski in še hrvatski.

Mej tistimi poslanci, ki so se pri glasovanji pogrešali, bil je tudi Taufferer. Pravijo, da je zbolel in ne more iz sobe. Schwegel pa je bil na svojem mestu in z ustavoverci glasoval. Oa in Rusinec Kovalski sta jedina dva Slovana v državnem zboru, ki sta šla v ustavoverni tabor. Vsi drugi Slovani so združeni na desnej strani.

Denes je ravno tako imenitna volitev v adresno komisijo, potem v legitimacijski in peticijski odsek. Vsak teh odborov šteje 24 udov, 9 avtonomistov in 9 ustavovercev bode enoglasno od cele hiše voljenih, za ostalih 6 pa bode odločil volilni boj in trdno upanje je, da zmaga spet avtonomistiška stranka. Potem bode imela v vsakem teh odborov 15, ustavoverci pa le po 9 udov.

Včerašnji dan je zgodovinski za Avstrijo. Kajti od leta 1861 do zdaj so vedno ustavoverci bili v večini v državnem zboru. Pod Hohenwartom je bil sicer izvoljen državni zbor, v katerem so avtonomisti bili v velikej večini, a ta zbor se nij nikoli sešel, ampak bil poprej spet razpuščen. Ustavoverci so si potem napravili nov volilni red za direktne volitve s tako umetnostjo in pristranostjo, da so sami bili gotovi, po tem redu vselej večino imeti v zboru. A zmotili so se, in nakopičili toliko političnih grehov, da so končno morali izgubiti zaupanje pri mnogih svojih lastnih privrženikih. Po 18 letih je prvi zbor, ki ima večino v smislu večine avstrijskih narodov, samo da bi pri pravičnem volilnem redu morala ta večina veliko večja biti. Kar pa še nij zdaj, se utegne drugi pot zgoditi. Denes pa bodimo veseli, da so sploh v večini pravi zastopniki avstrijskih narodov.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. oktobra.

Avtonomistiška stranka je tedaj zmagala tudi pri volitvah v adresni, legitimacijski in peticijski odbor državnega zbora, kakor nam je telegram z Dunaja poročal. Posebne važnosti je to, da ima v adres-

nem odboru večino avtonomistiška stranka; in bode tedaj lahko v adresi do cesarja izrazila svoje želje, težnje in mnenja. Da je pa tudi v adresnem odboru zmogla avtonomistiška stranka, to svedoči jasno, da ima ona odločilno večino na svojej strani; sicer pa govori o tem prvi članek tega lista.

Silno je udaril ustavoverce fakt, kateri se je pokazal ob volitvi **državnega zbora** podpredsednikov, da so oni namreč v manjšini! Ustavoverci, sluteči, da bodo propali, so skušali napraviti kompromis s Poljaki tako, da bi skupno bili volili za prvega podpredsednika jednega Poljaka, za drugega pa zopet skupno jednega ustavoverca. Na, Poljaki se takemu kompromisu nijso hoteli udati in so ustavakom odbili ponudbo.

„Deutsche Zeitung“ toži o tej priliki, „dass die Verfassungspartei von den Polen eine schónöde Nichtberücksichtigung erfahren hatte.“ Da, dolgo bode še trajalo, predno se bode ustavaška stranka navadila tega, da je resnično v manjšini, da ne more več po svoje rogoviliti.

V tretjej seji državnega zbora sta predlagala Hohenwart in Herbst adresno do cesarja. Predlog je bil sprejet soglasno. Volilo se je 12 zapisnikarjev mei katerimi je tudi slovenski poslanec dr. Poklukar. Za reditelja sta bila voljena Fandrlík in Dumba. Potem so se prečitali sledeči predlogi: dr. Roser predlaga, naj bi se zavarovalništvo uredilo po zakonih; Karlon in tovariši, naj se uredi izdelovanje in prodaja narejenega vina; Vitezíč je vprašal vlado, da-li jej je znano, da preti nekaterim istrskim okrajem letos velika stiska zaradi slabe letine, in kako bode vlada pomagala.

Zanimljivo je, kako se dunajski ustavoverni listi zdaj prilizujejo **gospodskoj zbornici**. Poprej jim je bila dostikrat na poti in javkali so, da pri nas nij mogoč pravi napredek, ker je gospodska zbornica sè svojimi — naravski konservativnimi — elementi vedno zavetje nazadnjaških naporov. Kako se je zdaj stvar hipoma spremenila! „N. Fr. Pr.“ na primer ne more preslaviti — konservativne smeri avstrijskih lordov, katere smatra za jedine spasilce ustavi, ki je po njenom mnenji v tako silnej nevarnosti. Od njih zdaj pričakuje, da bodo oteli ustavakom gospodstvo, kateremu je odklenkalo v poslanskej zbornici. Povod vsej tej navdušenosti pa nij nič drugega nego junaški čin starega Schmerlinga, ki se je oglasil zoper izjavo čeških magnatov in poskuša gospodsko zbornico nekako po svoje disciplinirati. Zato mu „N. Fr. Pr.“ napiše prav bizantinski panegirikus in želi, da bi živel — vsaj tako dolgo, da reši ustavoverce! Zavezniki njenega Mesije pa, upa bezsramna židovka, da bodo poleg rodni velmož generali in — škofje! Tega se ta gospoda pač nikdar nadejala nij, da

končanem govoru č. g. župnika Raiča, koji je bil svedok čitalničnega ustanovljenja pred petnajstimi leti, koji je od ónega časa delovanje in razvijanje čitalnično vedno spremljal bodrim okom in se po dovršenem programu v vzvišenih besedah zahvalil sedanjemu odboru za njega trud in požrtvovalnost; vse to vkupe je zares kam več, nego razglašeno liberalstvo mladoptujskih velikonemcev in nemčurjev pogoltati in prežvekati zamore.

To so vam posebne vrste liberaluhi naši preljubeznivi mladoptujski „pticoskoki“.

Morebiti vam bodem ob ugodnej priliki gdekaterega od teh strijcev bolj natanko narisal. Postavim:

Nr. I. „Den hochblonden jüugling“, ki svojo luč nikdar in nikakor ne postavlja pod dnevenko, marveč pogostem in vedno o vsakej priliki in nepriliki pové „seine meinung“ — dem übrigen Pettau, er sagt sie, nochmals sagt er sie laut, hat sie gesagt und geht ab. In zakaj tudi ne bi povedal „seine meinung“,

saj je preštudiral vse štiri razrede ptujske normalke. Važno je tedaj zve deti „seine meinung“ in po njej ravnati se...

Nr. II. Izvrstnega kvartavca, ki sredi temne polunoci stokrat hitreje in sigurneje izpozna škúsa od pagata, ko na belem dnevi legar od protina. — Medli szlachczicz se kaj rad soli in tare o Slovencih, ali naj si dobro zapomni prislovico: „Jest to cnota nad cnotami, trzymać język za zębami“, da ne bode „Polak moudry po škodę“.

Nr. III. Malega Jožka, ki bi uže davno bil največji ptujski „schornalist“, ko bi mu presneta nemška slovica in nemški pravopis toliko in tako jakih klęfut ne podavala.

Nr. IV. Nadopolnega „Jesus! Jesus!“ „Tesus! Jesus!“ oderuha, „Bog te šentaj!“ „Tęgęz ti!“ „Kerem allasom!“

Nr. V. Še več totim podobnega zelinja! V nevarnosti bivša Velikonemčija je zopet slavno rešena, in nasledki junaške hrabrosti „der Wacht an der Drau“ ne bodo dolgo iz-

ostali. Precejšen broj mirno in hladnokrvno čutečih mož je uže izstopilo iz društev, kojim vsem je skrivni voditelj zagrizeni godrnjač, koji vse kar koli je slovenskega neizmerno mrzi in črti, pri tem pa se pogumno skriva za hrbtom svojih oprod in nedolžno polukuje skozi zastor neustrašljivih svojih junakov. Naj le! Ide vreme, nosi breme!

Vsem Ptujčanom bilo je koj o početku dobro znano, da si je čitalnica najela samo dve sobi in da bode g. Muršec svoje ostale gestilnične prostorije vsakemu pojedinemu društnu ob različnih prilikah vselej jednako dragovoljno prepuštal; samo razglašena biederkeit fortšritlerskih zvoncev, za koje pravi in koreniti Ptujčanje uže davno ne marajo, o tem nij rečice čula ni znala, in našel se je Brutus, ki se nij spodtikal napisati črno na belo: „der vollständig neutrale (kdo se tukaj smeje?) musikverein kann ein so bezeichnendes lokal unmöglich für seine vereinsunterhaltungen benützen, ohne seine existenz“

bode „N. Fr. Pr.“ kedaj naslanjala se nanje, in „N. Fr.“ se vé da sama tudi ne.

Vnanje države.

Črnogorci še niso zasedli Plave in Gusinja, ker je turška vlada obnovila svojo neiskreno postopanje. V teh dveh krajih so naseljeni večinom Arnavti in muselmanje, ki se ne hčejo Črnej gori podvreči; ume se da porta z veseljem podpira to protiviljenje. Črnogorski zastopnik Stanko Radonić pak je v Carigradu zahteval, naj se ta stvar brzo uredi. Turška vlada pak je po svojej starej šegi, stvari zavlekavati, dejala, naj Črnogorci čakajo in ne zasedejo zdaj še teh okrajev. Ta odlok bi dobro došel Turčiji, kajti imela bi čas, protivno Črnej gori prebivalstvo obeh krajev še bolj zoper to naščuvati. Junaški sokoli Črne gore bodo to uvideli in zasedli s silo ozemlje, katero so si priborili s krvjo marsi katerega svojega junaka.

Minolih dni je prinesla „Köln. Ztg.“ članek o avstrijsko-nemškem zbliževanju, in dejala, da bi zveza mej obema državama bila mirovna zveza. Na ta članek odgovarja **ruske** novine. „Golos“ vpraša, zakaj se tako nemške novine veselje nad „isoliranjem“ Rusije, katerega (isoliranja) noben rusk politik ne obžaluje? Zakaj se vse, kar se na Francoskem in Ruškem godi, na Nemškem smatra za sovražstvo zoper to državo? — No, to je postalo denes modérno in za Nemčijo, ki ima tolikanj slabo vest gledé Francije in Rusije tudi — potrebno, kar jej pa se vé da ob svojem času ne bode pom galo.

Drug rusk časopis pak piše: „Če Nemčija misli izstopiti iz naše zveze in razdreti avstrijsko zvezo z nami, jej zato moremo mi Rusi v mnogih odnošajih le hvaležni biti. Naša zveza, naša pomoč je uže marsikomu pomagala in ne le enkrat, marsikdo se ima naše pomoči zahvaliti za svojo eksistenco, ki je potem povzdignil se z rusko pomočjo. S ponosom smemo reči, da nam nij nikdo nikoli in z ničem pomagal; tako imenovani naši prijatelji so nam vedno toliko, nekaterikrat pa še več škodovali, kakor očitni sovražniki. Kaj je nam treba žalovati po zgubi njih prijateljstva? Izoliranje Rusije, — je velno njeno pravo položenje, samo zdaj je bolj jasno in odkrito izrečeno, to je vse.“

V **rumunskej** zbornici se nadaljuje boj vlade in vladne stranke za izvedenje člana 44 berlinskega ugovora, zoper opozicijo in celi rumunski narod, ki hoče judom ravnopravnost državljansko samo deloma pripustiti. Rumunska vlada poudarja, da se mora Evropi ustreči, ker je berlinski ugovor mejnaroden.

Iz **Pariza** se javlja, da se bode, kadar se snide zbornica, vložil predlog za popolno amnestiranje.

Kakor smo včeraj poročali, je bil v pariškem predmestju Javel za svetovalca v pariški občinski svet voljen Alphonse Humbert, ki je bil še-le pred kratkim pomiloščen; Hum-

zu „schädigen“. Pet dnij pozneje pa, ko se je nad detinsko burko ves mirno misleči Ptuj počel grohotom smijati: „... der ausschuss des musikvereines wird sich über die bewusste angelegenheit (o izbrisani devetih črk) erst heute aussprechen. Ich weiss nur so viel, dass das casino auf der entfernung der aufschrift von diesem platze besteht.“

Kdo se ne spominja švabske prislovice: „Jokele geh du voran, du hašt lange stiefel an“? Ali je morebiti celo prasko res počel mladi gospod, ki je na videz klopko motal? Ne verujemo!

V kratkem: ne nedolžnih devet črkic „čitalnica“, gospoda moja! marveč kruta intolerantnost vaših voditeljev — javnih in tajnih — škoduje in škodovala bode vedno več muzikalnemu in drugim vašim društvom, in zatorej bode se starodavni modri izrek: „perditio tua ex te Israel“ prej ali poslej zopet uresničil.

bert je ob ónem času francoskih komunardov v svojem listu, „Père Duchesne“ ljudstvo ščuval in dejansko udeleževal se vseh zleh činov komun. Volili so ga samo delavci, in to nij baš dobro znamenje, da se je spomin na óne grozovite francoske čase tako marljivo gojili ravno v delavskih krogih, kar se je s to volitvijo dokazalo.

Ob izidu volitev v **pruski** deželni zbor se francoske novine posmehujejo nemškimi liberalcem. Organ predsednika francoske zbornice piše: „Nemški nacionalno-liberalci so upali vojevati se z gospodarjem usodi; ali prezgodaj in prekasno so prijeli za orožje, prezgodaj, ker nij bila premoč na njih strani, prekasno, ker so jih pridobitve, katere jim je že ležna volja kancelerjeva iztrgala, uže preveč kompromitirale. Nauk ta je sicer jeklen, ali pravičen. Gospod Lasker in njegovi tovariši so preveč podpirali Bismarkovo politiko, prečesto mu „krvavečim srcem“ pritrkavali, za to so naposled zgubili vse zaupanje. Kanceler si je to ukoristil, kdo mu bode zameril, krivno pak naj liberalci sebi za uho zapišejo „Journal des Débats“ pa pravi, „da so nacionalno-liberalci ljudje óne baže, katerih se v vsakem kotu nahaja in ki si štejejo v dolžnost, vlado podpirati, vlada pak da mora njih podporo sprejemati a tudi — plačevati“. Bolje bi ne mogel tudi naših liberalcev avstrijskih označiti.

Dopisi.

Iz Zagreba 12 oktobra. [Izv. dop.] (Svaštice.) Mnogoga Hrvata obradovao je onaj dopis, koga priobčiste iz Šibenika. U njemu je mnogo istine, koju nemoreš s nikoje strane pobiti. Mnogi strani listovi, pa i slovenski zauzimlju se, naravski dobro neupućeni, za pravoslavni živali u Hrvatskoj. To će posvjedočiti česka „Politik“, zatim „Neue freie Presse“, te onda talijanski razni časopisi. Tu se više na Hrvate, kao krivce. A nije tomu tako. Svaki razboriti čovjek uvidit će, da razdor obstojeć medju hrvatskimi državljani potaknula je jedina austrijska vlada. Njoj napredak slavenskoga življa tra u oku bio. Stranka prava u Hrvatskoj brine se mnogo, da razkrinka tu, kako ona veli, ne prijateljicu povestnice pojedinih naroda. I zbilja prilično napreduje. Pokazala je zašto razdor medju državljani, pokazala je nedjela i izdaju domaćih sinova.

Da malu polpunija bude slika, što ju donesoste u dopisu iz Šibenika pripisat ćemo još ovo: Sve srbske novine, a „Zastava“ osobito graknuše na „Slobodu“, da napada na Srbe i na osobnosti. „Sloboda“ se primirila, stupa medjom umjerenosti, te joj je sad napredak za čudo krasan. A „Zastava“? Ista, koja i prvo. Dosta prosta. U broju od 3. o. m. donosi izjavu od nekoga svećenika, koji zove hrvatstvo „na vrbi svirala“, te „papinizam“, a sveučilište i društvo „Sv. Jeronima“ otrovom. — Tako pjeva „Zastava“, koja se drži kraljicom srbskih novina, a tamo mudri nazori Srbi vapiju po drugih listovih za slogom na Hrvate. Na taj način vjeruj komu hoćeš!

Glasila naše vladajuće stranke: „Obzor“ i „Narodne novine“ u velikoj su brizi, radi nepovoljna renucija. Neznadu kaku da izraze svoje stanje, kako da zaklone ove, koji sklapahu nagođu sa Madjari. — Zbilja nezna se, da li gore postupa Švaba s vami ili Madjar s vami. Mi izgubismo, slaboćom naših zastupnika, sve pravice. I pomadjarit će nas još! Eto ja pišem uredništvu vašega lista naslov njemački, jer neznam kako se kaže Ljubljani po madjarsku, a hrvatski ne smijem reći, jer bojat se činovnici neće razumjeti, pa će krivo upraviti list. Do toga smo došli!

Čitajući one članke u vašem listu, koji su se ticali našega sveučilišta, nadasmo se, da ćemo dobiti kojega Slovenca u našu sredinu, nu to slabo ide. — Bugari su sigurniji. Njih je do dvadeset u zagrebačkih školah. — Ti Bugari dobri su ljudi. Ljepo misle, pošteno čute, pa što ćemo više?

Glavni grad napreduje dobro. Na Zrinjskom trgu bit će skoro gotove dvije prekrasne kuće. Djakah je pun Zagreb. Lani je došao na svaku petu dušu po jedan djak, a ove godine toga je još više.

Javna pučka tombula priredit će se 19. o. m.

Domaće stvari.

— (Naš kranjski polk) zapusti Ljvno dné 18. t. m.; prvi oddelek je uže odrinil. Tako poroča včeraj došli telegram. Tedaj je uže mogoče prilično izračunati, kedaj bodo hrabri sinovi naše zemlje dospeli v Ljubljano. Še je čas pa odlašati ne gré, da se storé potrebne priprave za njihov sijajni in srčni sprejem v glavnom mestu domovine. Ker se bode ta vest razširila kakor blisk, je upati, da prodere tudi do ušes sl. našega mestnega zastopa, čegar dolžnost je, da stopi na čelo tistemu odboru, kateremu bode nálog, da priredi, kar bi v to svrhu ugajalo.

— (Dramatičnega društva občni zbor) bode prihodajo nedeljo dopoldne. Ponavljamo to naznanilo, da opozorimo vnánje družabnike, ki hoté udeležiti se ga, ali pa poslati volilne listke in pismene predloge.

— (Ljubljanski mestni odbor) ima drevi in v ponedeljek ob petih popoldne seji. Na vrsto pridejo poročila osobinskega in pravnega, stavbarskega, novčnega in šolskega oddelka. Po javnej bode tajna seja.

— (Prvi sneg) je včeraj pri nas pobelil. V sredo zvečer se je vzdignil hud vihar, bliskalo se je, in treskalo kakor o pasjih dnevih, dež pa lil kar je mogel, tako da je Ljubljana na enkrat vzrasla. Ob dveh popoldne je bilo še slišati grmenje, zjutraj pa so bile bele strehe. Malo prezgodaj je še za to odejo; pred 10 leti je prvokrat snežilo le par dnij kasneje. Bog ne daj, da bi bila na Dolenjskem in Štajerskem tudi taka kakor pri nas, kajti gorje vinogradnikom, katere bi bil prehitel ta sneg.

— (Glasbena Matica) razpošilja svojim družabnikom dva snopiča skladeb: dr. Benj. Ipavčevih „Slovenskih pesnij za en glas in glasovir“ prvi zvezek, obsegajoč petero pesnij („Lahko noč“, „Kam?“ „Po noči“, „Gomila“ in „Pred durmi“); 2. Dan. Fajgljevih „Sto mediger za orglje“.

— (Umrl je) v Zagrebu Anton Novak, Slovenec, umirovljeni vrhovni blagajnik, obče spoštovan mož.

— (Meteor.) Dnó 13. t. m. ob 6. uri zvečer bil je videti krasen meteor v podobi treh blestečih krogel. Měr mu je bila od jugozhoda proti severozapadu. Pri najlepšem nebu bila je ta prikazen vidna kakih pet sekund.

— (Konfiskovane) so bile včerajšnje „Novice“. Kakor kaže, prav lepo poganja nove dobe „prava“ svoboda.

— (S Píšec) smo zvedeli, da se je v tamošnjih Goricah trgategv vrlo obnesla gledé dobronosti moštu. pridelalo se ga je pa v obče manj nego vlani. Zlasti v višjih legah s pušto zemljo ga je bilo vlani več nego letos, v nižjih vinogradih s tvesto zemljo pa ga je tudi letos precej, a več nego vlani le v malokaterih.

— (O trgatvi) smo iz Ptujja včeraj prejeli to-le poročilo: Trgatev pričela se je s tekočim tednom tudi pri nas. Vreme je zelo ugodno in mislim, da si posestniki gorci sami ugodnejšega ne želé. Kapljica bode letos izvrstna, kakoršne uže več let nijsmo imeli. Kvantiteta bode splošno manjša nego lansko leto, a vino bode dosta boljše in močnejše. O ceni mošta se za denes ne more govoriti, kmet pač misli, ka ga bode po 50—60 gold. štartin prodajal, a gospod dražje. Tukajšnji „Tagespoštni“ dopisnik sicer pravi, da bode vino letos večidel uže pri goricah prodano. Mi bi si pač to želeli, ka bi le istina bila. Zaradi tega naj se vinski kupci ne vstrašijo k nam priti, vina je zadosti in izvrstna kapljica. Pristavek: Ravno ko oddajem te vrstice, jame dež kapljati.

— (Železnica s Poličan v Rogatec.) V prihodnjem zasedanju deželnega zbora štajerskega bode neki na vrsto prišel predlog, da bi se s Poličan do Rogatca črez Gabrnik mimo Kostivnice in Slatine gradila tako imenovana sekundarna t. j. manjše vrste železnica, ki bi bila 12.6 kilom. dolga in vsega skupaj 570 tisoč gld. veljala. Nesla bi neki 76.000 gld. na leto, troški pa bi iznašali 30.000 gld. Promet ljudij računajo da bi vrgel okolo 34.000 gold., prevažanja blaga (lesa in premoga) pa kakih 42.000 gld.

— (V Slov. Bistrici) se je v nedeljo zvečer (12. t. m.) arzenikom vstrupila vdova Josipina Fiedler rojena Skazedonik in vsled strupa umrla drugo jutro. Urok so baje nepovoljne rodbinske razmere, surovost sorodnikov — in omamilna moč vina.

— (S Prestranka) se nam piše: V bližnjih Kočah podirala sta včeraj brata Matej in Jakob Karnelj podstrešje neke šupe. Uže je bilo precej krova na tleh, ko se nenadoma izmuzne nekov tram, ter oba zidarja, ki sta stala vsak na enem robu zidu, podere na tla. Jakobu se sicer izimši nekaj malih prask nij pripetilo veliko sile, a oženjeni mu brat Matej padel je tako nesrečno na nekov brun, iz katerega so štrleli debeli žreblji, nasadil si levico nanje, da so mu žreblji prodrli jo, ter na drugej strani moleli venkaj, tudi desnico si jako ranil, ter še nevarno pobil se po križu. Baje da se bode izlečil, a Bog zna, bode-li še na dalje mogel opravljati svoj zidarski posel.

Razne vesti.

* (Kraszewski) je prišel na Dunaj zahvalit se cesarju za odlikovanje o petdesetletnici in v ponedeljek sprejet bil v avdijenci. Ob enem je bil na Dunaji in tudi pri cesarju sloveči poljski slikar Siemiradzki. Na slavo tema rojakoma je klub poljskih državnih poslancev v ponedeljek popoldne v „Hotelu Métropole“ uredil banket, katerega so se udeležili skoro vsi poljski poslanci. Vtorek je Kraszewski zopet vrnil se v Draždane.

* (Kakšno nesrečo more prouzročiti nepremišljena šala.) Nedavno je v Hrudimu na Češkem prišel v kosarno svojega sina obiskat postaren kmetisk mož. Povprašavši vojaka, prišedšega mu nasproti, ali bi mu bilo možno, govoriti s sinom, dobí odgovor, da je le-tá baš prejšnji dan odposlan v Bosno. Ta iznenadna vest, katero si je vojak samo izmislil, hoteč se pošaliti s starim možem, je uplivala na skrbnega očeta takó silno, da je nezaveden pal na tla. Vojak se prestraši in poskuša na vse načine zopet obuditi moža. Mej tem so poklicali tudi njegovega sina, in ko je ta prispel k očetu, našel ga je sicer zavrednega — toda némege. Takšnega so potem odvedli na njega dom v Časlavo.

Izdatelj in urednik Makso Armič.

* (Priateljstvo in ljubezen.) Trgovca Honczky in Kincs v Budimu sta si bila uže stara prijatelja. Vedno sta v kupe hodila na izprehode, vedno imela jednako obleko, in vedno sta se ujemala tudi v vsih svojih mislih — dokler jih nij razdvojila ljubezen. Pred štirimi tedni sta se namreč seznanila z ljubeznjivo gospodičino in oba sta jej poklonila svojih src najnežnejše občutke. Pričela sta tekrovati, kdo si prisvoji preljubljenega dekleta, dokler se ona poslednjič ne udá ljubezenskim ponudbam Honczkega. Kincs je ves obupen prosil prijatelja, naj mu blagodušno prepusti bitje, brez katerega mu nij možno živeti. Ko mu Honczky nij ustregel, dasi je znal prijateljevo bolest, si je Kincs dué 6. t. m. zavdal. Naglej pomoči zdravnikovej se je posrečilo, da je zastrupljenec še živ, in da bode morebiti celó okrevat.

* (Takšne so ženske!) Iz nekih toplíc — katerih imenovati ne smemo — se poroča ta mična dogodka. Kapelnik ondotej godbi je krasen mož, in — poleg tega zelo ljubeznjiv. Zatorej se némamo čuditi, da je v svojem življenji uže maogel ženski zmedel glavico. A globokeje nego katerej si bodi je páglavec Amor za lepega kapelnika vnél srce ruskej vdovi, katera se je prišla zabavat v óne toplice, a je tam izgubila ves svoj dušni mir. Mlada Rusinja je skoraj zaželela svojim imenovati kapelnika, in poročila bi se bila z njim, da nij vmes neznatne zapreke — mož je namreč uže oženjen. Toda denar je svetu vladar. In to znajoča je ruska vdova ponudila gospé kapelnikovej devetdeset tisoč rubljev, ako se dá ločiti od soproga, ter ga prepusti njej... O, ženske, ženske! ... Pravijo, da je gospa soproga kapelnikova prosila Rusinje, naj jej odloči nekoliko dnij v premislek...

Umrli v Ljubljani.

12. oktobra: Jozefa Marušč, mestna ubožica, 38 let, na Karlovskej cesti št. 9, vsled katara v črevesu.

V deželnej bolnici.

8. oktobra: Martin Stegar, delavec, 36 let, za ulomljenjem hrbitišča.

11. oktobra: Janez Jurman, gostaç, 70 l., vsled Emphysema pulmonum.

Tuji.

15. oktobra:

Pri **Stonu**: Ebner iz Celovca. — Pörr, Bendiner iz Gradca. — Bitterman, Aichberg iz Dunaja. Pri **Maitel**: Wechsler iz Dunaja. — Eichelster iz Trbovlja. — Herz, Biach, Schneider iz Dunaja. — Braune iz Kočevja.

Pri **avstrijskem cesarji**: Ogrin iz Trate. Pri **bavarskem dvoru**: Marketič iz Reke. — Franič, Lončarič, Antič iz Selc. — Cadore iz Trsta. — Kolman iz Radovljice.

Dunajska borza 16. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . . 68 gld. 40 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . . 69 „ 55 „

Zlata renta	81	55
1860 drž. posojilo	127	—
Akcije narodne banke	834	—
Kreditne akcije	265	10
London	117	35
Srebro	—	—
Napol.	9	33
C. kr. cekini	5	58
Državne marke	57	85

Tržne cene

v Ljubljani 15. oktobra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 75 kr.; — reš 5 gld. 85 kr.; — ječmen 4 gld. 55 kr.; — oves 2 gld. 76 kr.; — ajda 4 gld. 87 kr.; — prosò 4 gld. 39 kr.; — korusa 6 gld. — kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 40 kr.; — fižol hektoliter 3 gld. 80 kr.; masla kilogram — gld. 84 kr.; mast — gld. 74 kr.; — špeh frišen — gld. 56 kr.; špeh povojen — gld. 60 kr.; — jajce po 2¹/₂ kr.; — mlika liter 8 kr.; — govednine kilogram 58 kr.; — teletnine 66 kr.; — svinjsko meso 62 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 51 kr.; — slame 1 gld. 25 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 7 gld. — kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Štev. 13530.

(487—1)

Razglas.

Visoka c. k. deželna vlada je z ukazom dné 29. septembra t. l. št. 6598 zapovedala, da se imajo vse do leta 1878 cimentirane stvari, kot vatli, peze, tehtnice (vage) in mere, naj se uže tiste v javnej kupčiji rabijo ali ne (kot na pr. za prodajo pripravljene enake stvari) v naslednjih obrokih na novo cimentirati, in sicer:

- do konec leta 1876 cimentirane najdalje do konec decembra 1879, in
- leta 1877 cimentirane, do konec marca 1880.

To se v natančno spolajevanje naznanja s pristavkom, da se bodo po pretečenih obrokih stvari, ki nijso na novo cimentirane, odzvele, posestniki pa postavno kaznovali.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 8. oktobra 1879.

Župan: Laschan.

Gostilna „pri lipi“

v judovskih ulicah št. 5.

Zmirom frišno izvrstno carsko pivo, črez ulico po 22 kr. liter, v gostilni po 24 kr. Najboljše dolensko, bizeljsko, istrijsko in štajersko vino.

Izvrstna kuhinja, dobra obstrežba in vse po ceni.

Spoštovanjem
Karel Simon,
gostilnar.

(456—3)

Deseti redni občni zbor kranjskega industrijalnega društva v Ljubljani

30. oktobra 1879 ob 4. uri popoldne
v direkcijem uradu družbe.

Dnevni red:

- Poročilo o uspehih minolega upravnega leta 1878/79.
- Poročilo revizijskega odseka.

Gospodje akcionari, ki hočejo glasovati, prosijo se v smislu § 10 statuta, naj uložijo svoje akcije do 28. oktobra v društvenej blagajnici, ter naj vzemó tam tudi legitimacijske karte.

(476—3)

Prvosednik upravnega sveta.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.